

SZABÓ FERENC SJ

SZINÓDUSI SOROZATÁNAK UTOLSÓ ELŐADÁSA

2015. november 30. hétfő este 7 óra
Párbeszéd Háza, 1085 Budapest, Horánszky utca 20.

VÉGET ÉRT A CSALÁDSZINÓDUS

Ferenc pápával a szinódus mérlegéhez

2015. október 24-én véget ért a család hivatásával és küldetésével foglalkozó háromhetes, XIV. rendes püspöki szinódus.

Ferenc pápa ideiglenes mérlege: záróbeszède a családszinódus utolsó, 18. közgyűlésén¹

A Szentatya ebben a beszédében – visszaidézve már néhány ismert gondolatát – felvázolta a családszinódus *ideiglenes mérlegét*, megvilágította *a be nem fejezett szinódusi folyamat jelentését* és jelentőségét, ezen belül a *család mai küldetésére* vonatkozó lelkiséget és a főbb *lelkipásztori feladatokat*.

Ferenc pápa, amikor a szinódusi munkákat követte, ezt kérdezte magától: „*Mit jelent az Egyház számára az, hogy lezárjuk a családnak szentelt szinódust?*”

Záróbeszédében felsorolta, **mit nem jelent**, majd hogy **mit jelent** az Egyház számára a most megtartott családszinódus (vázlatosan ismertetem):

1) *Nem jelenti*: hogy lezártuk a családra vonatkozó minden témát, de az Evangélium, a hagyomány és az Egyház kétezer éves története fényénél igyekeztünk azokat megvilágítani, anélkül, hogy a már mondottak ismétlésébe estünk volna.

2) *Nem jelenti* azt, hogy minden nehézségre, minden kételyre megtaláltuk a kimerítő választ, de e nehézségeket és kételyeket a hit fényébe állítottuk.

3) *De jelenti*, hogy mindenkit sürgettünk, tudatosítsa a házasság és a család jelentőségét mint a társadalom és az élet lényes alapját.

¹ Saját fordításom olaszról. Tőzsér Endre SP teljes fordítása a *Magyar Kurír*ban:
<http://www.magyarokurir.hu/hirek/ferenc-papa-zarobeszede-csaladszinoduson>

- 4) *Jelenti*, hogy meghallgattuk és meghallgattattuk a világegyház minden részéről Rómába jött püspökök hangja révén a családok gazdagságát és nehézségeit.
- 5) *Jelenti*, hogy a szinódus a katolikus egyház életerejét tanúsította a nyílt és eleven eszmecsere révén.
- 6) *Jelenti*, hogy a mai valóságot Isten tekintetével igyekeztünk nézni és értelmezni, hogy a hit lángjával meggyújtjuk az emberek szívét a társadalmi, gazdasági, erkölcsi válság idején.
- 7) *Jelenti*, hogy tanúskodtunk mindenkinek arról, hogy az Evangélium élő forrás és örök újdonság marad az Egyház számára.
- 8) *Jelenti*, hogy megnyitottuk a bezárt szíveket, amelyek sokszor az Egyház tanítása mögé rejtik a jószándékokat: Mózes katedráján ülve, büszkélkedve elítélik a sebzett családokat.
- 9) *Jelenti*, hogy hangsúlyoztuk: az Egyház a lélekben szegények Egyháza, és a bűnösöké, akik bocsánatot keresnek, nemcsak a magukat szegénynek és bűnösnek valló igazaké és szenteké.
- 10) *Jelenti*, hogy igyekeztünk tágra nyitni a horizontokat, hogy legyőzzük az „összeesküvés hermeneutikáját” és a becsukódást, és terjesszük Isten gyermekeinek szabadságát, a keresztény Újdonság szépségét, amelyet nemegyszer befedett az archaikus és érthetetlen nyelvezet rozsdája.

Ferenc pápa ezután olyan gondolatokat, témákat vázolt fel, amelyeket jórészt már ismerünk különböző megnyilatkozásaiból:

Az azonos hit szabadsága és az inkulturáció – „Túl az Egyház Tanítóhivatal által jól definiált dogmatikai kérdéseken, megláttuk: ami normálisnak tűnik egyik földrész püspökének, az idegen, szinte botrányszerű egy másik földrész püspöke számára; amit egy jog megsértésének tekintenek egyik társadalomban, lehet kézenfekvő és sérthetetlen parancs egy másikban; ami egyeseknek lelkiismereti szabadság, másoknak csak zűrzavar (konfúzió). Valójában a kultúrák nagyon különböznek egymástól, és minden általános alapelvet adaptálni kell egy adott kultúrához, ha azt akarjuk, hogy megtartsák és átvigyék a gyakorlatba.² Az 1985-ös szinódus, amelyen a II. Vatikán zsinat bezárásának 20. évfordulójára emlékeztek, így jellemezte az *inkulturációt*: „az igazi kulturális értékek benső átalakítása a kereszténységbe való beillesztésükkel, és a kereszténység meggyökereztetése a különböző emberi kultúrákban”.³ Az *inkulturáció* nem gyengíti az igazi értékeket, hanem kimutatja valódi erejüket és hitelességüket, mivel változtatás nélkül alkalmazza őket, sőt békésen és fokozatosan átalakítja a különböző kultúrákat.⁴

A különbözőségek gazdagsága. – Egyazon kihívás. „A szinóduson láttuk, hogy különbözőségeink gazdagsága közepette is, mindig ugyanazon kihívás előtt állunk:

² Pápai Biblikus Bizottság: *Fede e cultura alla luce della Bibbia, Atti della Sessione plenaria 1979 della Pontificia Commissione Biblica* [Hit és kultúra a Szentírás fényében. A Pápai Biblikus Bizottság 1979. évi plenáris ülésének iratai], LDC, Leumann, 1981;; vö. *Gaudium ets pes*, 44.

³ *Relazione finale* in *L'Osservatore Romano*, 10.12. 1985.7.

⁴ Interjú Georges Cottier OP bíborossal in *La Civiltà Cattolica*, 3963–3964, 8 agosto 2015, p. 272.

hirdetni az Evangéliumot a mai embernek, megvédeni a családot minden ideológiai és individualista támadás ellen.”

Ezután Ferenc pápa válaszolva azoknak az „integristáknak”, akik a házasság felbonthatatlanságáról szóló katolikus tanítás megkérdőjelezését vélték az újabb javaslatok hallatán (például a pápa által felkért Walter Kasper teológus bíboros javaslata az elvált és újrահázasodott hívőknek nyújtandó „mentődeszkáról”, amelyet előző előadásomban ismertettem) hangsúlyozta: „Anélkül, hogy a *relativizmus* veszélyébe estünk volna, vagy *démonizáltunk* volna másokat, kerestük, hogy teljesen és bátran átkaroljuk Isten jóságát és irgalmasságát, amely felülmúlja a mi emberi számításainkat: Isten ugyanis nem óhajt mást, mint hogy »MINDEN EMBER ÜDVÖZÜLJÖN« (1Tim 2,4). Be akartuk illeszteni ezt a szinódust az Irgalmasság Rendkívüli Évébe, amelynek megélésére az Egyház meghívott.” (Ez a jubileumi év 2015. december 8-án kezdődik.)

„Kedves Testvéreim! A szinódus tapasztalata jobban megértette velünk, hogy a doktrína igazi védői nem azok, akik a betűt, hanem azok, akik a szellemet védik; nem az eszmét, hanem az embert, nem a formulát, hanem Isten szeretetének és megbocsátásának ingyenességét. Ez semmiképpen sem jelenti azt, hogy csökkenteni akarjuk a formulák, törvények, isteni parancsolatok fontosságát, hanem magasztalni az igaz Isten nagyságát, aki nem bánik velünk érdemeink szerint, sem tetteink szerint, hanem egyes-egyedül **irgalmassága** végtelen nagylelkűsége szerint (vö. Róm 3,21–30; Zsolt 129o; Lk 11,37–54). Jelenti, hogy felülmúljuk az evangéliumi idősebb testvér állandó kísértését (vö. Lk 15,25–32) és a féltékeny munkások magatartását (vö. Mt 20,1–16). Sőt jelenti, hogy ezt valljuk: *a törvények és a parancsolatok vannak az emberért és nem megfordítva* (vö. Mk 2,27).

E távlatban a kötelező bűnbánat, a cselekedetek és emberi erőfeszítések mélyebb értelmet nyernek, nem mint a Krisztus által a Kereszten ingyenesen megszerzett megfizethetetlen Megváltás ára, hanem mint válasz Annak, aki elsőnek szeretett minket, és ártatlan vére drága árán, amikor még bűnösök voltunk (vö. Róm 5,6).

Az Egyház első kötelessége nem ítéleteket és átkokat (anatémákat) mondani, hanem hirdetni Isten irgalmasságát, megtérésre hívni és minden embert az Úr üdvösségéhez vezetni (vö. Jn 12,44–50).”

Ferenc pápa beszéde végén még egy-egy idézetet hozott az isteni irgalmasságról pápaelődeitől: VI. Pál, II. János Pál és XVI. Benedek megnyilatkozásaiból. Majd így fejezte be a szinódust lezáró beszédét:

„Ezek fényében és ebben a kegyelmi időben, amelyet az Egyház megélt a családról beszélve és vitatkozva, kölcsönösen gazdagodtunk. Közülünk oly sokan megtapasztalták a Szentlélek kegyelmét, aki az igazi főszereplője és mestere a szinódusnak. Mindannyiunk számára ez a szó: *család* már nem hangzik úgy, mint korábban, olyannyira, hogy benne összefoglalva találjuk az egész szinódusi folyamat hivatását és jelentését.

Valójában az Egyház számára lezárni a szinódust ez jelenti: újra úton járni/„együtt haladni” valóságosan, hogy elvigyük a világ minden részébe, minden

egyházmegyébe, minden közösségbe és minden helyzetbe az Evangélium fényét, az Egyház ölelését és Isten irgalmasságának támaszát! Köszönöm.”

A 2015-ös rendes szinódus Zárójelentése (Relatio Synodi)

A 2014. októberi rendkívüli szinódus főleg a *helyzetfelmérést* végezte el a világegyházba szétküldött kérdőívekre beérkezett válaszok alapján. Ennek zárójelentését (*Relatio Synodi*) elemezve – egyes biblikus és morálteológus szakemberek megállapították:⁵ a rendkívüli családszinódus zárójelentése távol marad a gyorsan változó valóságtól, megreked a Tanítóhivatal három dokumentumának – *Gaudium et spes* (1965), *Humanae vitae* (1968) és *Familiaris consortio* (1981) – tanításánál. A dokumentum túlságosan pesszimistán mutatja be a házasság és a család mai helyzetét, a szentségi házasság válságát, a még polgári házasságot sem kötő felek együttélését. Hiányzik a szerelem/házasság perszonalista értékelése, erős a jogi szemlélet, a lelkipásztoroknak gyakran ajánlott „irgalmasság” a sebzett családokkal szemben merő retorika.

A 2015. októberi XIV. rendes szinódus három hétig megvitatta az 2014-es zárójelentés kibővítését, a közben még beérkezett javaslatok beépítésével megfogalmazott munkadokumentum (*Instrumentum laboris*) három részét. Ennek alapos átdolgozásából, főleg a nyelvi csoportok véleményének figyelembevételével született meg a 2015-ös zárójelentés, amelynek mind a *94 pontja megkapta a szavazatok háromnegyedes többségét*. A dokumentumot, a szavazatok arányának megjelölésével tették közzé.⁶ Ezek a szavazatok jelzések a Szentatyának, aki tetszése szerint felhasználja a javaslatokat egy „szinódus utáni buzdítás” megfogalmazására.

Végül is mozgalmas viták után a konzervatív szárny kemény ellenállásán kissé túljutott a kétharmados többség – hála a Ferenc pápa irányvonalát követő és a teológiában jártas szinódusi atyáknak (főleg a Schönborn bíboros által vezetett német nyelvű munkacsoport állásfoglalásának). A leginkább vitatott kérdéskör pontjai (záródokumentum: **84–85–86**, az *elvált újrَاهázásodottak szentségeihez járulása egyedi esetekben*) csak egy vagy néhány plusz szavazattal, de megkapták a háromnegyedes többséget. Itt fejt ki a dokumentum – továbbfejlesztve a *Familiaris consortio* 34. és 84. pontját, valamint a *Katolikus Egyház Katekizmus* 1735. pontját – azokat a *megkülönböztetési kritériumokat*, amelyeket Schönborn bíboros, a német csoport vezetője az utolsó *briefingen* elmondott.

⁵ Például André Paul, *La „famille chrétienne” n'existe pas – L'Église au défi de la société réelle*, Albin Michel, Paris, 2015, Bevezetés és I. fejezet.

⁶

<https://press.vatican.va/content/salastampa/pt/bollettino/pubblico/2015/10/24/0816/01825.html> – Saját fordításom olaszról. Tőzsér Endre SP teljes fordítását lásd a *Magyar Kurír*-ban: <http://www.magyarKurir.hu/hirek/ferenc-papa-zarobeszede-csaladszinoduson>

De a családszinódus első, legjelentősebb eredménye, amint Ferenc pápa hangsúlyozta, maga az *esemény*: a világegyház püspökeinek *találkozása Péter utódával, a „kollegiális” eszmecsere* a családok változatos helyzetéről és a *lelképásztori javaslatokról*. A II. Vatikáni zsinat nyomdokain haladó mai *missziós* Egyház figyel az idők jeleire, nyitott a jövő felé, a Lélek vezetésével hirdeti az üdvösség örömhírét a mai embereknek, akár alkalmas, akár alkalmatlan. A szinódusi atyák munkáik során figyelembe vették Ferenc pápa *Evangelii gaudium* kezdetű buzdításának irányelveit, valamint a szinódus két része előtt és menet közben is elhangzott beszédeit.

Világos, hogy a zsinat óta megoldatlan erkölcszociológiai kérdéseket nem lehetett tisztázni három hét leforgása alatt. (Erre majd a pápa kijelöl egy szakbizottságot.) *De a törvény betűjébe, a megmerevedett jogi állásponthoz ragaszkodók szemlélete helyett győzött az Evangélium örömhírét, az emberszerető Isten jóságát és irgalmasságát hirdető irány.*

Első visszhangok

Októberben hallgatva a szinódusi atyákkal készített rádiós és televíziós interjúkat és tallózva a különböző irányzatú világi sajtóban, megemlítek *néhány véleményt a családszinódusról*.

* *Erdő Péter bíboros, főrelátor*: „A püspöki szinódus megerősítette az Egyház egységét; a családok és a világi hívek szerepe új hangsúlyt kapott.” (*Vatikáni Rádió*, olasz műsor)

* *Pietro Parolin bíboros, államtitkár*: „A szinódus építő vitái szép gyümölcsöket hoztak, az összejövetelt nem mérgezték meg olyan hazugságok, mint a pápa betegségéről szóló kitalált hír, vagy a szinódus kezdetén a homoszexuális K. Chamasa prelátus botránya.” (*Vatican Insider*)

* *Andrea Tornielli, vatikanista újságíró*: A záródokumentum 85. pontja az elvált újrarázasodottak vitatott problémájáról a német nyelvi csoportban érvelő W. Kasper, Ch. Schönborn, G. L. Müller teológus bíborosoknak köszönhetően kapta meg a kétharmados többség szavazatát. (De csupán egy szavazaton múlt ez az eredmény.) (*Vatican Insider*)

* *Marco Tosatti vatikanista blogja*: „Az Egyház egységes és szétszakított.” A szinódusban a legtöbb kérdésben egyetértés volt, de jó néhány vitatott kérdésben (például 85. §) olyan erős volt az ellenállás, hogy megoldásukat a gyóntatószékbe utaltak, a százados hagyomány szerint. A mostani kis „engedmény” a házások intim kapcsolatát illetően valójában már a *Familiaris consortio* óta nagyon sok gyóntató gyakorlata volt.

* *Massimo Cacciari filozófus* nyilatkozata a szinódusi munkákról: „*Szent Ignác győzött a szinóduson.*” „Történelmi dátum. Ferenc pápa összebékítette az ezeréves vitát.” Cacciari, a velencei születésű (1944) *akadémikus*, a modern filozófia szakembere, a jezsuita pápa mellé csatlakozó domonkos Schönborn bíboros munkájának

tulajdonítja, hogy a 85. paragrafusban az elvált újrَاهázasodottak szentséghez járulásának kérdését egyedi esetekben a gyóntatókra bízzák, hogy az ignáci „megkülönböztetést” elvégezzék a házasfelekkel. Ez jó értelemben vett „kompromisszum”: nem a Pascal és mai követői által vallott kemény „igen” vagy „nem” módszere, hanem a megkülönböztetésé, az inkulturációé, amint azt a jezsuiták gyakorolták Kínában, Indiában, Latin-Amerikában. Bergoglio pápa nem enged a világias etika divatjának, ahogy egyesek vádolják. A jezsuita pápa módszere: „Lassan-lassan kibogozni a csomókat, ezer év távlatában. Az Egyház reformja csak a történelem végén fejeződik be. Ferenc pápa ebben a távlatban viszi előre az Egyházat: ez az egyházatyák által ajánlott türelem erénye, az engedelmisséggel párosulva, amely nem passzív és szolgai: annak tudatában cselekszik, hogy az Egyháznak minden idő rendelkezésére áll, hogy a híveket a meghallgatásra nevelje. Pápai szolgálatát csak ebben a távlatban lehet megítélni. A szinóduson felmerült ütközés igazi, valóságos, mély. Nem ér véget a szinódus befejeztével, és nem lehet előre látni mikor fejeződik be.” (Az interjút készítette Giacomo Galeazzi, a *La Stampa* napilap vatikanistája, *Vatican Insider*.)

Kritikus hangok rostálása

„*Köszívűek szinódusa*” (Christine Pedotti, *Témoignage Chrétien*)⁷

Először is nem mondhatjuk, hogy a szinóduson semmi sem történt. Egyszerűen az a tény, hogy Ferenc pápa kívánságára minden kérdést szabadon megvitattak, rendkívüli változás, hangoztatja a *Témoignage Chrétien* francia lap munkatársnője: például olyan kényes kérdések is terítékre kerültek, mint az elvált újrَاهázasodottak, a homoszexualitás, a születéskorlátozás, a házasságon kívüli együttélés. Annak ellenére, hogy az egyharmad kisebbség azt akarta, hogy semmi se változzék! A kétharmad többségnek sikerült egy kis reménysugarat felcsillantani az elvált újrَاهázasodottak kérdésében (záródokumentum (84–85 §)). A hívő nép megkérdezése, amelyet Ferenc pápa sürgetett, nem használt semmit. Záróbeszéde egyként elárulja csalódottságát: „Hogy a szinódust lezártuk, *nem jelenti azt, hogy lezártuk a családra vonatkozó minden témát. (...) Nem jelenti azt, hogy minden nehézségre, minden kételyre megtaláltuk a kimerítő választ*, de e nehézségeket és kételyeket a hit fényébe állítottuk.” (...) *A szinódus tapasztalata jobban megértette velünk, hogy a tan(ítás) igazi védői nem azok, akik a betűt, hanem azok, akik a szellemet védelmezik; nem az eszmét, hanem az embert, nem a formulát, hanem Isten szeretetének és megbocsátásának ingyenességét.*

A francia újságíró kemény kritikája végéről idézek: „A szinódus szomorú végeredménye: a zárónyilatkozat közepszerűsége sokat mond azokról, akik az üléseken részt vettek. Jellemgyengesség? A hit hiánya? Hogyne lennének szigorúak? Azt kell hinnünk, hogy az Egyház emberei húszszívüket helyettesítették kőszívvel, hogy egyszerűen ismétljenek egy közepszerű katekizmust? A hiba súlyos. Mert a szeretetről van

⁷ <http://temoignagechretien.fr/articles/religion/un-synode-de-pierre>

szó. A tanbeli normák szerinti valamennyi „rendezetlen” helyzetben élő család szeretetről beszél, dadogó szeretetről, fejlődő szeretetről, az újrakezdés merészségéről. Ha a katolikus intézmény nem tesz mást, mint ismétli az érthetetlen normákat ott, ahol az emberi létezés legintimebb területén a férfiak és nők szeretetről beszélnek, hogy lehet remélni, hogyan lehet a remény Evangéliumát hirdetni? – Marad Ferenc pápa. Úgy tűnik, ő nem akar itt megállni. Lesz-e hozzá ereje, eszközei? Ő »csak pápa«, ahogy XXIII. János szokta mondani, ő, aki a szinódus útját választotta, hogy megpróbálja megmozdítani a köveket.”

„Szinódus: kétértékűség és kétértelműség” (A. Tornielli, a pápához közel álló vatikanista)

A szinódus záródokumentuma 84–85–86. paragrafusait (elvált újránházasodottak helyzete, esetleges szentségekhez járulását) *különbözőképpen értelmezik*.⁸ Tény az, hogy a nyitottabb szemlélet megkapta a szavazatok háromnegyedét. De ezt aényt különféleképpen értelmezik. Több jeles teológus szinódusi atya a Schönborn OP bíboros vezette német nyelvi csoportban határozottan a nyitás mellett foglalt állást: vagyis nem általános szabályként, hanem egyedi esetekben meg kell vizsgálni azokat a kritériumokat, amelyek alapján hozzáértő gyóntató vezetésével döntést hozhatnak a „forum internum” területére (intim szférára) vonatkozó lelkiismereti kérdésben. Lényegében itt a pápa által felkért Walter Kasper teológus bíboros javaslata elfogadásáról van szó: ha az előző szentségi házasság érvényes volt (ezt meg kell vizsgálni), ez felbonthatatlan, de ha az új házasságban véglegesen elkötelezték magukat a hívő felek, és már gyermekük is született, ha kellő bűnbánatot tartottak, a jézusi irgalmasságot gyakorolva az Egyház „mentődeszkát” nyújt nekik, hogy visszatérjenek a hajóra, és a szentáldozás kegyelmével segíti őket a házastársi hűségben. Tehát itt nem a törvénytartás kemény „igen” vagy „nem” elve érvényesül, hanem az objektív törvény alkalmazása konkrét esetekre, helyzetekre. Erre már jelzést adott II. János Pál 1981-es *Familiaris consortio* (=FC) kezdetű buzdítása 84. pontjában, amelyre a szinódus során gyakran hivatkoztak:

„A pásztorok tudják, hogy az igazság iránti szeretet arra kötelezi őket, hogy helyesen különböztessék meg egymástól a konkrét helyzeteket. Másképp kell tekinteni ugyanis azokat, akik őszinte lélekkel próbálták megőrizni első házasságukat, de teljesen igazságtalanul elhagyták őket, és másképp azokat, akik saját, súlyos bűnükkel feldúlták a kánonjogilag érvényes házasságukat. Végül olyanok is vannak, akik új életközösséget kezdenek a gyermekek nevelése kedvéért, s olykor lelkiismeretükben biztosak afelől, hogy az előző, helyrehozhatatlanul tönkrement házasság soha nem volt érvényes. A Szinódussal együtt sürgetve buzdítjuk a pásztorokat és az egész hívő közösséget, hogy támogassák az elváltakat: gondoskodásukkal és szeretetükkel óvják meg őket az Egyháztól való elszakadás

⁸ <http://vaticaninsider.lastampa.it/vaticano/dettaglio-articolo/articolo/sinodo-famiglia-44273/>

érzésétől, hiszen megkeresztelt emberek, részesei lehetnek az Egyház életének és részt is kell benne venniük. (...)

A nyitott teológusok a fenti szakaszt értelmezve még hivatkoztak a *Katolikus Egyház Katekizmus* (=KEK) 1735. pontjára:

„Egy cselekedet **beszámíthatósága** vagy felelőssége csökkenhet, vagy megszűnhet a tudatlanság, a figyelmetlenség, az erőszak, a félelem, a szokássá válás, a mértéktelen érzelmek és más pszichikai vagy társadalmi tényezők következtében.”

A konzervatív 1/3-os csoport (Pell bíboros vezetésével) ragaszkodott a FC következő kikötéséhez: „Mindazonáltal az Egyház megerősíti a Szentírásra támaszkodó hagyományát, mely szerint a válás után újra megbázasodott híveket nem engedi szentáldozáshoz járulni.” (Vö. még KEK 1650)

Tehát úgy értelmezik a záródokumentumot, hogy egyszerűen jóváhagyta a FC 84. pontját. Egyetlen engedmény ezeknek a rendezetlen házasságban élő feleknek, hogy az áldozáshoz járulhassanak, ha tartózkodnak a szexuális kapcsolattól.

„Una comunione senza comunione?” (A. Grillo – L. Badilla)⁹

A „*communio*” olasz szó kettős értelmével, szójátékkal morfondíroznak egyes kritikusok: „*szeretetközösség az Egyházzal, eucharisztikus közösség nélkül?*” Valójában a 2/3-os többség ajánlata kis kaput nyit – egyedi esetekben – kellő megkülönböztetésekkel a szentségekhez járulásnak, az intim szférát a lelki vezetővel vagy a gyóntatóval megbeszélte lelkiismereti döntésre bízva (vö. GS 16). A záródokumentum a megtérőknek *fokozatos utat*, kíséret: nevelési, lelkipásztori, liturgikus, intézményes (jogi) megkülönböztetést ajánl az egyházi közösségbe való integráláshoz.

Olaszból idefordítom a *Relazione finale (zárójelentés)* 86. pontját a *fokozatosságról* (közben utalás a *Familiaris consortio* 34. pontjára): „A lelkipásztori kísérés és a megkülönböztetés ezeket a hívek Isten előtti helyzetük tudatosítására irányítja. A pappal való beszélgetés *belső fórumon* hozzásegít a helyes ítélet kialakításához arról, hogy mi akadályozza az Egyház életében való teljes részvételt és azokról a lépésekről, amelyek segítik azt növekedni. Minthogy magában a törvényben nincs fokozatosság (vö. FC 34), ez a megkülönböztetés sohasem vonatkoztathat el az Egyház által előterjesztett evangéliumi igazság és szeretet követelményeitől. Hogy ez így történjék, biztosítani kell az alázatosságot, a tartózkodást és az Egyház és tanítása iránti szeretet szükséges feltételeit, Isten akaratának őszinte keresésével és azzal a vágyal, hogy arra tökéletesebben válaszoljanak.”

Tehát a katolikus tanítás szerint az érvényes szentségi házasság felbonthatatlan, de az Egyház pásztorai irgalommal, szeretettel felkarolják, kellő penitenciatartás után

⁹ <http://www.cittadellaeditrice.com/munera/una-comunione-senza-comunione-relatio-synodi-e-disciplina-ecclesiale-a-confronto/>

visszasegítik a hajótörötteket az egyházi közösségbe. Az Irgalom ugyanúgy isteni kinyilatkoztatás, mint a házasság felbonthatatlansága.

Ismételjük Ferenc pápa szinódust lezáró szavait: „*megnyitottuk a bezárt szíveket, amelyek sokszor az Egyház tanítása mögé rejtik a jó szándékokat: Mózes katedróján ülve, büszkélkedve elítélik a sebzett családokat.*”

2015. október 25-én (vasárnap) délelőtt a Szent Péter-bazilikában bemutatott ünnepi szentmisével lezárult a családszinódus.¹⁰ Ferenc pápával együtt misézett valamennyi szinódusi atya.

Ferenc pápa a három vasárnapi olvasmányhoz fűzte rövid *homíliáját*, amelynek két alapgondolata az *együttérés* (részvét) és az *irgalmasság* volt. Az *evangéliumi jelenet* a vak koldus meggyógyítását mondja el. Ferenc pápa ennek üzenetét aktualizálva a most lezajlott családszinódusra utalt, amely Krisztus nevében a családi élet sebesültjein akar segíteni. Az apostolok közvetlenül eleget tettek Jézus kérésének, aki magához szólította a segítségért kiáltó vakot, anélkül, hogy prédikációt tartottak volna. Így van ez ma is, főként ma: „Az embert azzal a *részvevő irgalmassággal* kell kapcsolatba hozni, mely megszabadít, üdvözít. Amikor az emberiség kiáltása még erősebb, nincs más választásunk, mint magunkévá tenni Jézus szavait és követni a szívét. A nyomorúság és a konfliktus helyzetei Isten számára alkalom az irgalmasságra. Ma van az irgalmasság ideje!”

Együttérés és irgalmasság: e szavakkal a pápa újra ki akarta emelni előző napi nagy beszéde kulcsszavait, amelyek végigvonultak a családszinódus folyamatán saját megnyilatkozásaiban és a szinódusi atyák hozzászólásaiban is. A Szentatya ezzel egyben előre is mutatva felhívta a figyelmet a december 8-án kezdődő Irgalmasság Jubileumi Évére.

¹⁰

http://hu.radiovaticana.va/news/2015/10/25/ferenc_p%C3%A1pa_hom%C3%ADli%C3%A1j_a_a_szin%C3%B3dust_lez%C3%A1r%C3%B3_szentmis%C3%A9n/1181964